

ESEU

Actualitatea lui Culianu

Ioan Petru Culianu
Studii românești II:
Soarele și Luna.

Otrăvurile admirației

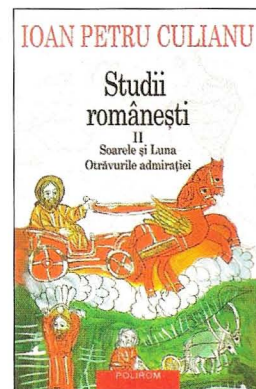
Colecția „Biblioteca Ioan Petru Culianu”,
Editura Polirom, 2009

Promisiunea unor texte inedite semnate de Ioan Petru Culianu rareori poate dezamăgi, pentru că urmașul eminent al lui Eliade nu s-a mulțumit să se izoleze, ca un cărturar, în bibliotecă, ci a explorat și chestionat lumea din varii unghiuri, scriind mult despre România, cu plusurile și minusurile ei, cu nucleele ei tari și punctele ei nevralgice. Eliberat de acea „necesitate” (de a fi complezent, prudent sau neutru față de culoarea ideologică a obiectului analizat) care „încătușează cu lanțuri invizibile”, Culianu a scris liber și a făcut-o din convingere. A fost un privilegiu – plătit, din nefericire, cu viața.

Cusurul acestui volum-florilegiu este eclectismul năucitor, care poate lăsa o senzație incertă de lectură unui cititor nefamiliarizat cu opera savantului: al doilea volum din *Studii românești* adună, pe de o parte, „reconstituiri în domeniul mitologiei românești” (secțiunea intitulată *Soarele și Luna*) și, pe de altă parte, texte dedicate unor personalități ale exilului (Eliade, Cioran, Monica Lovinescu) sau unor personaje din cultura română, marginalizate pe nedrept (Dan Laurențiu, Mircea Ciobanu, Mihai Ursachi). Această a doua secțiune are un titlu – *Otrăvurile admirației* – ce trădează, în fond, „metoda” eseistului: ca și în cazul lui Cioran, lauda lui Culianu „e mai întotdeauna otrăvită”, admirația e dublată constant de „veninul” analizei obiective. Poate cu excepția unor rînduri uniform elogioase la adresa maestrului Eliade, plauzibil garnisite cu argumente textuale, dar

vizibil subiective, textele „publicistice” (conferințe, „pastile” radiofonice sau simple articole) adunate în acest volum au o oarecare componentă polemică. Și, în afară de eseu „Realitatea vrăjitoriei” – inclus de autor în *Eros și magie în Renaștere. 1484* –, toate aceste texte sînt pentru prima oară tipărite într-un volum.

Foarte interesante, dar destul de specializate sînt cele două variante ale eseului „Soarele și Luna”, precum și cel despre vrăjitorie (absolut savuros) sau paralela pertinentă (susținută și prin imagini) între iconografie și folclor pe teritoriul românesc. Dintre textele – numeroase – dedicate lui Eliade, cel care, totuși, rămîne lizibil, depășind stadiul de elogiul și de „exercițiu de admirație” (deloc otrăvită), este „Mit și viață reală în opera lui Mircea Eliade”. Analiza din perspectivă semiotică a operei lui Horia Stamatu, „unul dintre cei mai importanți poeți români ai vremurilor noastre”, e cam anostă, pe lîngă faptul că e destul de discutabilă. Nu la fel stau lucrurile cu crochiurile fine pe marginea unor figuri ca Mircea Ciobanu și Mihai Ursachi, mari scriitori fără... „portofoliile” binemeritate în canonul literar postbelic. Merită atenție – măcar pentru faptul că au fost scrise și citite la BBC prin iunie '89, adică mult înainte de contestarea publică a „poetului nepereche” – textele despre Eminescu. Aici, otrava se simte bine în aluatul admirativ și multe din observații pot surprinde și azi, în epoca așa-ziselor revizui și a mult adulatului relativism. Închei – pentru că e actual încă, dureros de actual – cu un citat ușor sentențios din „Eminescu, profetul din deșert”: „Românul, din păcate, pare să aibă un simț mai acut al sacralității unor persoane, publice ori private, decît oricare alt cetățean din lume. Acest spirit de falsă religiozitate se alătură atît de mult prostiei, încît putem afirma fără ezitare că e o subspecie a ei. Or, aici cui pe cui nu scoate. Prostia trebuie s-o biciuiești pînă se trezește”. La fix (!) 20 de ani de la scrierea acestor rînduri, vindecarea acestei maladii naționale e încă în faza de proiect. Oare să fi încremenit în acest proiect pentru totdeauna?

26,95 lei

traduceri
de Maria-Magdalena
Anghelescu, Corina Popescu
și Dan Petrescu

notă asupra ediției
de Tereza Culianu-Petrescu

Florina Pîrjol